

SLOVENČINA AKO CUDZÍ JAZYK NA POZADÍ SLOVINSKÉHO JAZYKA

Anna Perďochová-Sklárová

Akademia Techniczno-Humanistyczna, Bielsko-Biala

UDK 811.162.4'243(497.4):811.163.6

Prispevek z naslovom Slovaščina kot tuji jezik je sestavljen iz dveh tematskih delov. V prvem delu je predstavljena slovaščina kot tuji jezik, njeno poslanstvo, trenutno stanje in raba slovaščine po svetu. Poleg tega so predstavljene tudi možnosti za študij slovaščine na Slovaškem za tujce. Vključen je tudi seznam lektoratov za slovaški jezik in osnovna literatura za študij slovaščine.

V drugem delu se avtorica ukvarja z glotodidaktiko znotraj učnega procesa, pri čemer se najprej osredotoči na opis splošnih značilnosti, vključno z ilustrativno in kontrastivno primerjavo interferenčnih elementov v jezikovnem paru slovaščina-slovenščina, obravnava leksikalne probleme in lažne prijatelje. V zaključku se avtorica osredotoča na prevajanje literarnih besedil, ki predstavljajo sredstvo za proučevanje določenih specifičnih jezikovnih elementov, in na dejansko jezikovno politiko, ki se uporablja v osnovni normativni literaturi v slovaškem jeziku.

slovaščina kot tuji jezik, slovenščina, poučevanje tujih jezikov, interferenca, lažni prijatelji

The paper entitled Slovak as a foreign language consists of two thematic parts. The first part introduces Slovak as a foreign language, presents its mission, present state and its use all around the world as well as the possibilities foreigners have if they want to study Slovak in Slovakia. The current lists of the Slovak language teaching units and the basic literature for studying the Slovak language are included.

The second part deals with glottodidactics within the teaching process and it starts with an outline of the general characteristics including illustrative and contrastive comparison focusing on Slovak-Slovenian interferential elements, lexical issues and false friends. The last part concentrates on the translation of fictional texts as a means of studying specific linguistic elements and on the actual language policy employed in basic normative literature in the Slovak language.

Slovak as a foreign language, Slovenian, foreign language teaching, interference, false friends

Slovenčino ako nástroj dorozumievania a znak národnej identity považuje za svoj materinski jazyk asi 5 miliónov obyvateľov Slovenska doma vo svojej vlasti a približne 3 milióny Slovákov žijúcich vo svete.

Slovenčina sa klasifikuje ako jazyk indoeurópsky, slovanský, ktorý spolu s jazykom českým, poľským a lužickosrbským patrí do rodiny západoslovanskej. Keďže Slovensko leží v srdci Európy, geograficky sa uchádza o uznanie lokality pri Kremnici za stred Európy (miesto, kde sa rozkladá kostol sv. Jána na

Krahuliach). V tomto jazyku sa vyskytujú okrem najstaršej spoločnej pôvodne praslovanskej slovnej zásoby aj jazykové prvky južnoslovanské i východoslovanské, ako to svojím dielom dokazoval náš významný jazykovedec **Anton Habovštiak**. Ten slovenčino označoval za esperanto slovanských jazykov.

Odborný rozvoj súčasného slovenského jazyka garantuje Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra Slovenskej akadémie vied (JÚLŠ SAV) a filologické fakulty našich univerzít. Z nich najstaršia, v tomto roku jubilujúca, 90 ročná,

je Univerzita Komenského v Bratislave (založená v r. 1919).

S rozvojom kultúry, ekonomických vzťahov a študijných či pracovných možností pre rastajúce hranice štátov nastáva globálna potreba dorozumievania sa, čomu slúži hlavne angličtina. Expanduje aj do hovorového jazyka bežného života a mládež ju prijíma ako nevyhnutnú samozrejmosť. Jazyková zdatnosť slovenskej mládeže je v súčasnosti dobrá. U stredoškôľakov a vysokoškôľakov je bežné ovládanie 2–3 cudzích jazykov, ako to požaduje EÚ. U nás je to z dôvodov susedských vzťahov a blízkych kontaktov s Rakúskom nemčina, veľký záujem je o španielčinu, francúzštinu, taliančinu a vzrastá záujem aj o ruštinu. V južných regiónoch Slovenska susediacich s Maďarskom je živá maďarčina, ktorá slúži ako prvý jazyk približne desiatim percentám slovenského obyvateľstva.

Živý je záujem aj o slovenčinu ako cudzí jazyk. Šírenie slovenčiny sa realizuje dvoma smermi, a to na osi: z centra von a zvonku do centra. Zahraniční záujemcovia prichádzajú na Slovensko najmä v pozícii manžérsko-marketingovej, z dôvodov interkultúrnych vzťahov i zo súkromných dôvodov, a tak vyhľadávajú jazykové školy, kurzy ČDV (Centra ďalšieho vzdelávania) a vysokou úrovňou známe letné kurzy SAS (Studia Akademia Slovaca), ktoré riadi metodické centrum SAS pri Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave (od r. 1992). V r. 2006 sa toto pracovisko pretransformovalo organizačne na »SAS – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk«. Jeho ťažiskom je pedagogická a vedeckovýskumná činnosť zameraná na vzdelávanie zahraničných záujemcov v slovenskom jazyku, na sprístupňovanie slovenskej kultúry, na propagáciu slovenskej vedy, kultúry a umenia v zahraničí, na riešenie domácich a medzinárodných vedecko-výskumných projektov a na edičnú činnosť zameranú na slovenčinu ako cudzí jazyk. Záujemcovia o slovenčinu sú väčšinou vysokoškolskí študenti slovakistiky a pedagógovia,

doktorandi a asistenti, prekladatelia, diplomatickí pracovníci, lektori cudzích jazykov a pod. Pobyt im platia gestori (MŠ, SAIA, UK, Európska komisia v rámci programu Erasmus) alebo prichádzajú ako samoplátcovia. Na letnom kurze absolvujú 80–90 hodín priamej výučby, 6–8 hodín denne od pondelka do soboty. Ich náplňou sú jazykové a konverzačné cvičenia, špecializované semináre, prednášky a tvorivé dielne z rôznych oblastí slovenskej vedy a kultúry, poznávanie krajiny a slovenských reálií. Výstupom je Zborník Studia Academia Slovaca, ktorý obsahuje prednášky zo slovenskej lingvistiky, literatúry a literárnej vedy, z histórie a kultúry, zvyčajne v rozsahu vyše 400 strán. Na výmenu skúseností a skvalitňovanie výučby na lektorátoch slovenského jazyka a kultúry v zahraničí sú zamerané každoročné konferencie lektorov pôsobiacich v cudzine, zavŕšené tiež vydaním zborníka. V súčinnosti s Ministerstvom školstva a Metodickým centrom Univerzity Mateja Bela (MCUMB) v Banskej Bystrici sa poriadajú kurzy pre učiteľov krajanov z materských, základných a stredných škôl. Organizačne predstavujú 3 dvojtypy jazykovo-odborné a metodické bloky. Účastníci prichádzajú z krajín Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Srbsko, Čierna Hora, Ukrajina. Táto inštitúcia poriada tiež letné kurzy slovenského jazyka pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Ich frekventanti prichádzajú na Slovensko približne z 10 štátov sveta.

Pre zahraničných krajanov organizuje Letnú školu žurnalistiky Katedra žurnalistiky FF UK. Identitu Slovákov v zahraničí, kultúru jazyka, udržanie kultúrneho dedičstva podporuje časopis »Slovenské zahraničie«.

Druhým základným kanálom šírenia slovenčiny smerom von sú lektoráty slovenského jazyka na zahraničných univerzitách. V súčasnosti podľa internetových zdrojov k nim patrí:

1. Belehradská univerzita, 2. Humboldtova univerzita, Berlín, 3. INALCO, Paríž, 4. Inštitút filológie v Krakove, 5. Katolícka univerzita

Pétra Pázmana, Pilišska Čaba, 6. Kolínska univerzita, 7. Lublanská univerzita, 8. Moskovská štátna univerzita, 9. Neapolská univerzita, 10. Pekingská univerzita zahraničných štúdií, 11. Regensburgská univerzita, 12. Segedínska univerzita, 13. Sliezska univerzita, Sosnowiec (Poľsko), 14. Univerzita Blaisa Pascala, Clermont-Ferrand, 15. Univerzita Eötvösa Lóranda, Budapešť, 16. Univerzita Marca Blocha, Štrasburg, 17. Univerzita Michela de Montaigne, Bordeaux, 18. Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Veľký Tarnov, 19. Univerzita sv. Klimenta Ochridského, Sofia, 20. Univerzita v Bukurešti.

Ekonomickú a organizačnú stránku lektorátov rieši Ministerstvo školstva Slovenskej republiky a Dom zahraničných stykov.

Potreba prístupníť cudzie jazyky čo najľahšou a najefektívnejšou formou nie je v oblasti glotodidaktických bádání ničím novým, veď už starí Rimania si brali do svojich domovov gréckych otrokov, aby ich učili prirodzenou cestou ako autentickí nositelia jazyka gréčtinu. (Pastor Cesteros 2006). V čase internetu a dostupnosti glotodidaktickej teoretickej literatúry z rôznych zdrojov v rámci celého sveta niet pochyb. Napriek bohatému opisu teórií (behavioristické, kognitívne, humanistické, sociálno-interakcionistické (Brown 1994, Williams, Burden 1997, Lojová 2004) o žiadnej nemožno povedať že je jedine správna, lebo ďalšie vývojové trendy sú k predchádzajúcim kritické a na každej nachádzajú popri pozitívach aj negatíva. V takom duchu nám českí autori Jarmila Mothejzíkova, Radomír Choděra (Praha) a Lumír Ries (Ostrava) predstavujú inovačné alternatívne metódy výučby cudzích jazykov, ako: 1. sugestopédiu, 2. sofrológiu, 3. metódu celkovej fyzickej odpovede - The Total Physical Response (The TPR), 4. vyučovanie jazykov v komunite - Community Language Learning (CLL), 5. tichú metódu/metódu mlčania - The Silent Way, 6. ústny prístup alebo situačné jazykové vyučovanie - The Oral Approach and /or Situational Language Teaching, 7. prirodzený

prístup - The Natural Approach, 8. aktivizujúce metódy výučby cudzích jazykov (AMVCJ), 9. lingvistickú psychodramaturgiu, 10. metódu drámy, 11. Waldorfskú školu. Do procesu výučby cudzích jazykov vstupuje aj internet a jeho funkcie: e-mail, on-line lingo, ICT a pod. (Svět cizích jazyků dnes: 2004).

Kognitívne procesy myslenia od domény východiskovej k doméne cieľovej s využitím skúsenostných gestaltov uplatňované aj v procese osvojovania si cudzieho jazyka teoreticky bohato rozvíja aj poľská škola (E.Tabakowska, A. Będkowska-Kopczyk a i.). U nás v súčasnosti prevláda **komunikatívny prístup** sledujúci pragmatický aspekt jazykovej kompetencie. V začiatocnej fáze sa preferuje skôr nácvik **hovorenia** prostredníctvom komunikačných modelov imitujúcich možné komunikačné situácie. S nadobúdaním sociolingvistických skúseností sa priebežne spoznáva aj lexikálny a gramatický subsystém slovenčiny. Rešpektovanie jazykového systému je podmienkou korektného ovládania jazyka v jeho receptívnych i produktívnych zložkách. Štruktúrno-systémový prístup sa tak spája so sociálno-komunikačným. Otázky vzťahu medzi materinským a osvojovaným cudzím jazykom sa dotkol už jeden z princípov svetoznámeho českého pedagóga, učiteľa národov Jána Amosa Komenského (1592-1670), ktorý hovorí, že dobrá znalosť materinského jazyka je kľúčom k poznávaniu cudzích jazykov. »Pri postulovaní slovenčiny ako cudzieho jazyka sa v slovenskej lingvodidaktickej teórii najčastejšie uplatňuje Helbigova teória vzťahu materinského a cudzieho jazyka s vymedzením lingvistickej a pedagogickej/didaktickej gramatiky pre potreby výučby cudzích jazykov.« (Helbig, Gerhard 1974, Pekarovičová 2004). V procese učenia slovenčiny ako cudzieho jazyka je motivujúce poukazovať na **zhody alebo podobnosti** s východiskovým, materinským jazykom. Spoznané paralely prispievajú k rýchlejšiemu osvojovaniu komunikačných zručností a oslabujú psychické bariéry v manipulácii s cudzím ja-

zykom. Uvedomenie si kontrastov či významových posunov, medzijazykovej homonymie, poznanie zradných slov, rozdielne rekie a predložkové väzby, rozdiely v rodoch a pod. je cesta k poznaniu možných zdrojov negatívneho transferu, interferencie a chýb v prejavoch slovakistov. Poľská jazykovedkyňa **H. Komorowska** považuje pri učení cudzích jazykov za dôležité **predvídať chyby** a následne ich aplikovať v cvičeniach a príprave úloh v rôznych didaktických materiáloch, čo predpokladá zainteresovaného pedagóga, ktorý má zmapovanú lapsologickú situáciu všetkých zložiek jazyka v prejavoch študentov (fonetika, lexicológia, morfológia, syntax i v útvaroch nadvetnej syntaxe), a to v receptívnych i produktívnych zložkách. Prvým krokom pri učení SJ ako CJ je poznanie **slovenskej abecedy**, systému grafém, ich zvukovej podoby, postupne aj celkovej melodickosti reči, v ktorej sa uplatňuje rytmický zákon a stály prízvuk na prvej slabike slova. Postupne sa vo vedomí študenta dotvára obraz typologickej charakteristiky študovaného cieľového jazyka. **Slovenská abeceda / abecéda** používa latinku, a to v takomto poradí: **a á ä b c č d ď dz dž e é f g h ch i í j k l ľ l m n ñ o ó ô p q r r s š t ť u ú v w x y z ž**. Písmená slovenskej abecedy sa hláskujú = vyslovujú takto: [a, á, široké e, bé, cé, cé, dé, dě, dzé, džé, e, é, ef, gé, há, chá, i, í, jé, ká, el, dlhé el, eľ, em, en, eň, o, ó, uo, pé, kvé, er, dlhé er, es, eš, té, té, u, ú, vé, dvojité vé, iks, ypsilon, dlhý ypsilon, zé, žé]. Analyzujúc krátke zaujímavé texty možno vydedukovať, že slovenčina má okrem krátkych (a e i/y o u) aj dlhé samohlásky á é í ý ó ú, diftongy: ia, ie, iu, ô, široké nízke ä, mäkké konsonanty d' t' ň l' č dž ž š, c, dz, j, tvrdé konsonanty d, t, n, l, k, g, h, ch aj slabikotvorné ɫ ɹ ɽ – ale nemá nosovky ą ę ani grafémy ł ń ź ć ś, cz, rz ako poľština a veľké rozdiely sú aj v ortografii v porovnaní s materinskými východiskovými jazykmi (poľský, slovinský). Oproti slovinskej abecede je slovenčina bohatšia o spriazky *ch, dz, dž, má dlhé í, í, mäkkosť spoluhlások*

zachytáva mäkkeňom a nie pomocou j (lj, nj). »Ostrivec« dlžeň zaznamenáva len dlžku vokálov a sonórneho í, í, ale nie »ozkost« pri e in o (pésem = báseň, pěti = spievať, nôtiť, ózek = úzky, mórati = musieť, mať povinnosť). »Krativec« ako diakritické znamienko abecedy slovenčina nepoužíva (kmět = roľník, sedliak, odhòd = odchod, odjazd, nõv, nõva = nový,-á, čerstvý, moderný). »Strešica« v slovinčine *š* zaznamuje mesto naglasa, dolžino vokála ter pri e in o širokosť (pěta = päta, pěti = piaty, bēsen = besný, prudký, zúrivy, rōka = ruka, rameno, širōka = široká, rozsiahla (Smolej 2006). Vokáň / »strešica« sa v slovenčine používa len pri diftongu *ô* a vyslovuje sa [uo]: môj, nõž, kōň. Slovenčina si zachovala z etymologických dôvodov *i/y*, slovinčina má len *i*. Osobitnou kapitolou je **systém flexie**, vyjadrovanie vnútorných vzťahov siedmimi, v skutočnosti však len šiestimi pádmí, pretože vokatív/oslovenie nahrádza nominatív, až na zvyšky v rámci maskulín (*otče, bratku, Pane Bože, synku, priateľu*). Deklinácia sa realizuje v singulári i pluráli podľa 3 rodov (mužský, ženský, stredný), v maskulínach sa uplatňuje kategória životnosti a neživotnosti. Pre slovenčinu je typická neutralizácia a alternácia, neprítomnosť duálu (až na historické pozostatky: *oko, z očí, arch. očú, ucho, z uší, arch. ušú*), zjednotenie slovesných konjugačných prípon: **neurčitok/infinitív** má len jednu jednotnú príponu **-ť** a z osobných konjugačných prípon je jasná osoba a číslo: **-m, -š, -0, -me, -te, -ia/-ú, -jú** (*robím, robíš, robí, robíme, robíte, robia/nesú, volajú*), **-li** prípona 3.os. pl. rovnaká pre všetky rody (*oni/y robili, niesli, volali*). Frekventanti sa postupne zoznamujú so všetkými desiatimi slovnými druhmi, ohybnými i neohybnými cestou pozorovania, porovnávania, vyvodzovania poznania a aplikácie v cvičeniach písomných aj ústnych. V didaktickom procese sa postupne vynárajú problémy fonetické najmä tam, kde materinský východiskový jazyk ne-disponuje podobným fonetickým inventárom (nerozlišovanie *h-ch*, nadmerná diferenciacia

i-y, rozdiely vo výslovnosti *l-ḷ/l-ḷ*, tvrdá výslovnosť mäkkých slabík, hlavne *ne-*, nezaznamenávanie sluchom ani písmom kvantity vokálov (*á, é, í, ó, ú*) a pod. Postupne sa vynárajú problémy v lexikálno-sémantickej, morfolologickej i syntaktickej rovine, ako: **rozdiely v rode** (*môšnja f - mešec Mn, ávto M - auto N, budilka F - budik Mn*) **Rozdielne predložkové spojenia** (*potovati v tujino - cestovať do cudziny*). Predložkové väzby, ktoré sú veľmi frekventované, predstavujú silné pole medzijazykovej interferencie. V slovenčine podľa Mistríka (1969) sú najčastejšie predložky **v, na, z, s** (**L/A, G, I**) a na text v rozsahu milión slov ich pripadá takmer 100.000, presnejšie 93 924, čo znamená, že každé desiate slovo v slovenčine je predložka. V porovnaní s inými slovanskými jazykmi nastávajú situácie, v ktorých sú **predložky rovnaké**, ale aj situácie, keď je **predložka v jednom jazyku prítomná, ale v druhom je neprítomná** alebo sa vyskytuje **rozdielny rod v bezpredložkových spojeniach**. Určité **rozdiely sa vyskytujú aj v deklináčnych tvaroch všetkých rodov a čísel** (pri lípi - pri lippe, z lípy - s lipou, z môžem - s mužom, možjé - muži, z zdrávi ma - so zdravými F, z menój - so mnou).

Medzi slovenčinou - západným a slovinčinou - južným slovanským jazykom je väčší genetický a areálový rozdiel ako medzi slovenčinou a poľštinou. Už samotný názov krajiny Slovensko-Slovinsko a pomenovanie obyvateľov *Slovenska - Slovák, Slovenka a Slovinska - Slovinec, Slovinka*, z ktorých prví hovoria *po slovensky a druhí po slovinsky*, užívajú teda jazyk *slovenčinu a slovinčinu*, sa často vo svete zamieňa. Slovákovi nefilológovi je slovinský jazyk omnoho ťažší, menej zrozumiteľný ako český, poľský, ruský či chorvátsky.

František Kopečný v diele »Základní všeslovanská slovní zásoba« (1964, 1981 - 2. vydanie) hovorí, že formálne i sémanticky identických alebo čiastočne identických je 1985 slov (mama, dom, voda, chlieb, jesť, spať, hovoriť, hlava, oko, ruka, noha, človek, pes ...). V slovinskom jazyku ako úplne **totožné so sloven-**

činou nachádzame lexémy: *mama, brat, sestra, teta, syn - sin, hotel, vlak, potrebujem, vstanem, prosím - prosim, nakrátko - na kratko, napísali - napisali, zazvoní - zazvoni; posunutý význam: babica - v slovenčine kedysi dedinská pôrodná asistentka, v slovinčine stará mama, babka; Sj rodina - sl.j družina*. Slovo *družina* chápeme ako malý priateľský kolektív, ale jeho členovia nemusia byť vo familiárnych vzťahoch; Vreme je tako *grdo* (slabo) - Počasie je také *zlé!* Slovo *grdo* pripomína slovenské *hrdo, seabavedome, pyšne, namyslene*, čo skôr evokuje antonymný význam a nepoužíva sa v súvislosti s počasím; *rdečo obleko - červené šaty. Zardieť sa/začervenat sa, zapáliť sa od rozpakov, od hanby* - sice v PSP ani v KSSJ nenachádzame, ale v jazykovom povedomí existuje vďaka blízkosti češtiny (rdit se) a pociťujeme ho skôr ako poetizmus. **Úplne odlišné pomenovania:** *malá - majhna, adresa - naslov, vážený - spoštovani, trieda - razred, číslo - število, príliš - preveč, krajina - dežela, radové číslovky - vrstlilni števniki, zdôvodniť - utemeljiti; Výrazy, ktorým Slovák nerozumie vôbec, napr: *Jezi me to, da smrčiš. = Hnevá ma, že chrápeš; Bégati za dekléti = behat' za dievčatami; Ali si moral poklicati rešilca/zdravnika? = Musel si zavolať sanitku/lekára? Igrače mojih otrok = Hračky mojich detí. Rišem moža = Kreslím muža.**

Ďalšie príklady signalizujú možné pole interferencie a zložitú ale veľmi zaujímavú oblasť slov rovnakých v slovenčine i v slovinčine, ale s rozdielnym významom, tzv. **zradných slov** (Falsche Freunde, puľapki leksykalne, faux amis, falošní priatelia prekladateľa). Je dobré excerptovať a zhromažďovať si ich vo vlastných slovníkoch, aj keď sa objavuje už dávno objavené. Slovincky:

starši - slovensky: rodičia, starejši - starší, hodnik - chodba, pločnik - chodník, otrok - dieťa, suženj - otrok, hlapec - čeladín, fant - chlapec, zahod - západ, WC (stranišče) záchod, leto - rok, poletje - leto, rok - zrok, lehota, termin, Dunaj - Viedeň, Donava - Dunaj, lepši - krajši, boljši - lepši, obraz - obličaj, tvár; slika -

podoba - obraz; Slovenka - Slovinka, Slovakinja - Slovenka, slovensko - slovinské, Slovaška - Slovensko, starost - staroba, skrb - starosť, variti - zvärať, kuhati - variť, slovo - rozlúčka, be-seda - slovo, pomahati - kývnuť, pomagati - pomáhať, robiti - lemováť, rúbiti; delati - robiti, zrak - vzduch, vid - zrak, stol - stolička, miza - stôl, plakát - plagát, jokati - plakať, ráno - včasný, jutro - ráno atď.

Dobrá orientácia v jazyku a čítanie jeho expresívnych nuáns sa preverujú a zdokonaľujú v prekladoch primerane náročnej beletrie, pričom nové elementy sa objasňujú všestranným jazykovým rozborom. Taký bohatý materiál neposkytuje žiadna učebnica. Tento postup sa nám overil v praxi na slavistike v Poľsku. Završený bol vydaním knižky, v ktorej sú študenti uvedení ako autori prekladu, čo je pre nich motivujúce (pozri Július Balco: *Wró-bli król*, Krakow 2007, náklad 1000 kusov).

Na záver informácia o normatívnych príručkách slovenského jazyka, ktoré má poznať aj užívateľ slovenčiny ako cudzieho jazyka. Patria k nim: **Pravidlá slovenského pravopisu, Pravidlá slovenskej výslovnosti a Krátky slovník slovenského jazyka** (jestvujú aj v elektronickej forme spoločne so **Synonymickým slovníkom slovenského jazyka**). Podpora štátu v oblasti vedy a výskumu sa dotýka - okrem samostatných projektov - **Národného korpusu slovenského jazyka a elektronizácie jazykovedného výskumu**.

Konkrétnej aktuálnej didaktickej a slovníkovej literatúry slovensko-slovinskej je na trhu málo alebo ide o staršie vydania, čo je výzvou k tvorivosti. Najnovšia jazyková politika slovenčiny ako cudzieho jazyka rešpektuje **Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky: učenie sa, výučba, hodnotenie - Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment, Council of Europe 2001**. V tomto duchu usmerňuje cieľ a obsah učiva, metódy, testovanie výsledkov i hodnotenie. MC SAS Európsky systém jazykového vzdelávania hodnotí ako univerzálny, pružný,

otvorený, dynamický, aplikovateľný a nedogmatický. Očakávame, že predmet nášho záujmu - výučba slovenčiny ako cudzieho jazyka - sa tým posunie na vyšší kvalitatívny stupeň.

Literatúra

- BĘKOWSKA-KOPCZYK, Agnieszka, 2009: *Poučevanje slovenskega jezika za Poljake v kognitivnem pristopu (izbrani vidiki)*. Slavia Centralis (v tisku).
- HELBIG, Gerhard, 1974: *Sprachwissenschaft-Konfrontation-Fremdsprachen-unterricht. Enzyklopädie*. Leipzig.
- LOJOVÁ, Gabriela, 2004: *Teória a prax vyučovania gramatiky cudzích jazykov*. Bratislava: Lingos.
- MISTRÍK, Jozef, 1983: *Moderná slovenčina*. Bratislava, SPN.
- PASTOR CESTEROS, Susana, 2006: *Aprendizaje de segundas lenguas. Lingüística aplicada a la enseñanza de idiomas*. Publicaciones de La Universidad de Alicante.
- PEKAROVIČOVÁ, Jana, 2004: *Slovenčina ako cudzí jazyk. Predmet aplikovanej lingvistiky*. Bratislava: Stimul.
- PERDOCHOVÁ-SKLÁROVÁ, Anna, 2002: Slovenčina ako cudzí jazyk na lektoráte v Poľsku z pohľadu glotodidaktiky. Pekarovičová, Jana (red.): *Slovenčina ako cudzí jazyk*. Bratislava: MC SAS, FFUK.
- PERDOCHOVÁ-SKLÁROVÁ, Anna, 2007: Preklad literárneho textu ako efektívna metóda učenia cudzieho jazyka. In: *Slovenské pohľady 6*. Bratislava.
- PERDOCHOVÁ-SKLÁROVÁ, Anna, 2009: *Slovenčina pre Poliakov. Stručný náčrt morfológie. Język słowacki dla Polaków. Zwięzły zarys morfologii*. Bielsko-Biała: ATH Bielsko-Biała.
- PERDOCHOVÁ, Jana, 2007: Kultúra prostredníctvom jazyka - jazyk prostredníctvom kultúry v poľsko-slovenských jazykových vzťahoch. Będkowska-Kopczyk, Agnieszka (red.): *Uczeń na pograniczu językowym polsko-słowackim*. Bielsko-Biała: ATH Bielsko-Biała (v tisku).
- RIES, Lumír, KOLLÁROVÁ, Eva idr., 2004: *Svět cizích jazyků dnes. Inovační trendy v cizojazyčné výuce. / Svet cudzích jazykov dnes. Inovačné trendy v cudzozajznej výučbe*. Bratislava: Didaktis.
- SMOLEJ, Viktor, 1976: *Slovaško-slovenski slovar*. Ljubljana: Državna Založba Slovenije.
- SMOLEJ, Viktor, 2006: *Slovensko-slovaški slovar*. Ljubljana: Državna Založba Slovenije.
- VAŇKO, Juraj, 2002: Slovenčina z pohľadu slovinčiny. Pekarovičová, Jana (red.): *Slovenčina ako cudzí jazyk: zborník príspevkov z medzinárodnej konferencie*. Bratislava: Edícia Studia Academica Slovaca, Stimul.
- Slovenčina - slovinčina pre začiatočníkov. Kniha v dvoch jazykoch - internetový zdroj*, 2009.